

s az *Építőmunkások* (1952) című művén két alakot látunk, akikről rögtön *Szűz Mária* és *Szent József* jut eszünkbe.

S álljon itt néhány cím is: *Baranyai asszonyok*, *Decsi asszony kenyérrrel*, *Fonal-szövők*, *Matyó menyasszony*. S épp az ismertető előtt néhány nappal került kalapács alá (1 millió 800 ezer forintos kikiáltási árral) a *Kalotaszegi leányok*. Szakrális festményei: *Mátrai búcsú*, *Mária a kis Jézussal*. A magyar szent család képe a Szépművészeti Múzeumból került árverésre, 50 évvel ezelőtt több mint egymillió kikiáltási árral! A templomokban található művek közül a győri szeminárium kápolnáját kell megemlíteni, ahol két teljes falat (az oltár és a harmónium fölött) borítanak freskói.

A szolnoki művésztelepen *Pólya Ivánnal* egy teljesen új művészeti technikát

Szt. Kistóf a városligeti Jáki kápolnában

dolgozott ki, a **hímeskövet**. Leginkább a mozaikhoz hasonlíthatjuk; ám itt különböző, a természetben megtalálható alakú elemekkel dolgozott. Nehézséget jelentett, hogy munkája közben fordított képet látott (több művész az intarziát is így készíti). Egy gipszágyba helyezte el az üveglapra rajzolt kép alapján a követet, s a hézagokat kőzúzalékkal, márványszemcsés cementes masszával töltötte ki. Soroljunk fel ismét néhány művet: *Kalocsai varró lányok*, *Gyümölcszedők*, *Toldi*. Az *Ifjú szívekben élek* műve egy debreceni kollégiumban található. Egykor kopjafás temető helyezkedett itt el, s a kép alján ennek állított emléket a művész-nő. A budapesti csokoládégyárban (ma Stollwerk) a *Kakaószüret* művét közel nyolcvanéves korában csiszolta át létrán állva. Szakrális művei: a győri székesegyház Szent László-kápolnájában találjuk Apor Vilmos vörösmárvány szarkofágját. Ekörül, három falon láthatjuk csodálatos munkáját. Nagy kihívást, több éves munkát igényelt a budapesti Rókus-kápolna szentélye és altemplomának teljes padlózata. Székesfehérváron egy kertés házban kápolna működik, ennek szentélyét díszítik Mattioni hímeskövei. Említsünk meg még egy budapesti, ám kisméretű művet: a városligeti Jáki-kápolnában találjuk a *Szent Család* alkotást. S mivel az első részben Esztergomról volt szó, ne hagyjuk ki a Bazilikában található *Szent Kristófo*t sem.

(Szerk. megjegyzés: *Elhangzott vetített képes előadás formájában 2015. augusztus 19-én a Fővárosi Örmény Klubban*)

Béres L. Attila – Ispánki S. Katalin

A hagyományörzés állomásain

A csíkszépvízi családi találkozóról és a gyimesbükki információs táblaavató ünnepségről

Kettős találkozóra hívta a Csíki Hírlap az erdélyi magyarörményeket. Augusztus 29-én a csíkszeredai Szentháromság Alapítvány és a Budapest Főváros Zuglói Örmény Önkormányzat közösen rendezte meg Csíkszépvízen az örmény családok találkozóját. Augusztus 30-án pedig az Erdélyi Magyarörmények Szövetsége táblaavató ünnepséget szervezett a gyimesbükki Kontumáci-kápolnánál. A XII. Kerületi Örmény Nemzetiségi Önkormányzat képviselőjében mindkét eseményen részt vett *Béres László Attila* elnökhelyettes.

A csíkszépvízi örmény családok találkozóját először 1996-ban szervezte meg a Zuglói Örmény Önkormányzat azzal a céllal, hogy a csíki települések magyarörmény lakói, le- és elszármazottai egy közös családi ünnepségen, legalább egyszer egy évben közel lehessenek egymáshoz. Már az első alkalomra is sok százan érkeztek Csíkból, Erdély más településeiből, Magyarországról és távolabbról is. A következő években a résztvevők száma folyamatosan nőtt, mindig sokan jöttek el az erdélyi örmények eme meghitt hangulatú eseményére. Mint mindig, most is meleg szeretettel köszöntöttük a szépvízi 94 éves *Zakariás Péter* bácsit.

Az idei, immár 19. családi találkozó szervezője *Ajtony Gábor* nyugalmazott gyógyszerész, a Csíkkörzeti Magyarörmény Szentháromság Alapítvány vezetője, valamint *Záruagné Tancsin Katalin*,

Ajtony Gábor

a Zuglói Örmény Önkormányzat elnöke volt. Budapestről is számos vendég érkezett, *Nagy Marianna* és *Dávid Krisztián* Zuglóból, valamint részt vett a találkozón *Nuridsány Mimi*, a XV. kerületi Örmény Önkormányzat elnöke, továbbá *Esztergály Zsófia*, a Fővárosi Örmény Önkormányzat elnöke is.

A Budapestről érkezett magyarörmény vendégeknek a találkozó előtti napon lehetőségük nyílt egy kis „terepszemlére”. Megtekintették az eredeti szépségében helyreállított, műemlékké nyilvánított csíkszeredai Mikó-várat, a várban helyet kapó Csíki Székely Múzeum Állandó Kiállítását, A csíksomlyói Mária-szobor

jobbról: Esztegár János, Esztergály Zsófia, Zárugné Tancsin Katalin, Béres L. Attila, Calinescu János és felesége

500 éve című kiállítást, a Boldogasszony kiállítást és a Nyomdatörténeti kiállítást. Ez a késő reneszánszkori, bástyás várkastély, Csíkszereda egyik legfontosabb nevezetessége. Építője neve után Mikó-várnak, vagy ahogyan a korabeli dokumentumokban megjelenik, Mikóújvárnak neveztek. A várépületben található a Kájoni János Megyei Könyvtár is.

középen Salamon József plébános
fotók: Dávid Krisztián

A csíkszépvízi családi találkozó ünnepi szentmiséjét – az örmény katolikus templom teljes rekonstrukciója miatt – szombaton 11 órakor a római katolikus templomban tartották. A mise után Ajtony Gábor

beszámolt az Alapítvány elmúlt évi munkájáról, hangsúlyozta a találkozó fontosságát és megtartó erejét. Zárugné Tancsin Katalin pedig meleg szavakkal köszöntötte a megjelenteket.

A családi találkozó résztvevői a mise után átvonultak a falu közepén található barokk stílusú örmény katolikus templomhoz, amelyet eródszerű kőfal vesz körül. A templomkertben sírkövek, hacsokárok jelzik, hogy itt örmény ősök nyugszanak. Megtekinthettük a beállványozott templomhajót, és megállapítottuk, hogy jól haladnak a felújítási munkálatok. A templom bejáratával szemben lévő emléktáblánál pedig koszorút helyeztek el a találkozó szervezői, a falu és a megye elöljárói, majd elénekeltük a magyar és a székely Himnuszt.

Ezután a falu tornatermében gyülekezett a mintegy kétszáz fős társaság, ahol kezdetét vette a vendégfogadással egybekötött családi találkozó. Számos család tavaly óta csak ezen a napon találkozott egymással. Az étkezés előtti asztali fohászt követően finom ételek és italok mellett került sor a tavalyi találkozó óta történt családi események megbeszélésére, és az egybegyűltek visszatekinthettek a magyarországi és erdélyi magyar örmény közösség életében történetekre is.

A délutáni program az Örmény Kaszinó Emlékházban folytatódott, ahol Ajtony Gábor, az emlékház megálmodója és működtetője rendhagyó történelemórán mesélt az épületről, az emlék- és használati tárgyokról, relikviákról, a festményeken és fényképeken bemutatott örmény családokról. A budapestiek kis csoportja a hagyományörző kiállításról a közeli Csíkmindszentre ment, ahol megtekinthették a 13. századi, Árpád-kori alapokra, gótikus stílusban megépített templomot,

amely az 1800-as évek végén barokk átalakításnak esett áldozatul. Hazafelé a Csíkszentlélek Kőhegyén magasló 14. századi erődtemplomhoz is felgyalogtak, de már zárva találták azt. Az est Csíkszépvízen hangulatos vacsorával ért véget a Kishavas nevű panzióban a Csíkszeredáról érkezett *Fejér István* és *Szentpétery István* társaságában.

Vasárnap reggel a falu családjainál és a különböző vendégfogadókban megszállt vendégeket két autóbussz vitte Gyimesbükkre. A történelmi Magyarország legkeletibb települése Csíkszeredától 32 km-re északkeletre, a Gyimesi-szoros alsó kijáratánál található. A falu túlsó végén húzódott a Trianon előtti határ. A dombtetőn ma is áll a romjaiban is szép Rákóczi vár, mely *Bethlen Gábor* erdélyi fejedelem idején, 1626-ban épült. A domb lábánál szerényen húzódik meg az 1897-ben épült és a 21. század elején újávarázsolt vasúti órház. A házikó két sarkán két hatalmas félgömb a magyar

szentkoronát mintázza, melyeket Észak-Erdély visszacsatolásakor a honvédek betonból és kőből készítettek.

A finom ebédet a *Deáky András* panziójában fogyasztottuk el.

Az információs táblaavató ünnepség délután hat órakor szentmisével kezdődött a Kontumáci-kápolnában, szentbeszédet mondott *Salamon József* gyimesbükki plébános, a vesztegzár történetét *Pál-Antal Sándor* történész-akadémikus ismertette. Az ünnepség kulturális műsora örmény versekkel, énekekkel zárult. Csíkszépvízi vendéglátónk, *Zakariás István* és felesége pedig a hosszú nap után báránysült vacsorával kedveskedtek budapesti vendégeiknek.

Öröm számunkra, hogy ezen a nyáron is a Kárpát-medencében, az anyaországban, a külhonban, a szórványban és a diaszpórában élő magyar örmények csíkszépvízi családi találkozója a hagyományörzés mellett a határokon átívelő összetartozást szolgálta és szolgálja.

2015. szeptember 8.

Bakó Zoltán

Tájékoztató táblát állítottak Gyimesbükkön

A gyimesbükki kontumáci kápolna falán több nyelven készült, két-háromszáz éves karcolt, vagy graffittal készült feljegyzések állnak. Hajdani kereskedők, marhahajcsárok tartottak itt kényszerpihenőt, ők írtak a kápolna falaira. Vasárnap tájékoztató táblát állított az Erdélyi Magyar-Örmények Szövetsége (EMÖSZ) a helyszínen.

Örömnepnek számított a tájékoztató tábla felavatása

A Marosvásárhelyi Örmény Magyar Kulturális Egyesület (MÖMKE) elnöke – az egyesület az EMÖSZ tagja –, *Puskás Attila* pontosan egy évvel ezelőtt kezdeményezte, hogy ezeket a régi feliratokat

valamiképpen a világ, de legalábbis az ezeréves határnál látogatók figyelmébe ajánlják. Így született meg egy részletes tájékoztató tábla állításának az ötlete, amit az EMÖSZ fel is vállalt. A tábla ünnepélyes átadása vasárnap délután 6 órakor történt meg.